

הלכה ב

משנה

אמר רבי יהודה: בראשונה היו עוקרין ומשליכין לפניו. משרבו עוברי עבירה, היו משליכין לדרכים. התקינו שיהו מבקירין את כל השדה.

תלמוד

"רבי יהודה אומר" - תני: אמר רבי יהודה: בראשונה היו עוקרין ומשליכין לפניו, והיו שמיחין שתי שמחות: אחת - שהיו מנכשין שדותיהן, ואחת -

אור לישירים

אמר רבי יהודה (בר אלעאי, מגדולי התנאים בדור הרביעי): בראשונה (בתחילה, בימים שעברו) היו עוקרין ומשליכין לפניו - כשהיו שליחי בית דין מוצאים כלאים בשדות, היו עוקרים את צמחי הכלאים ומשליכים אותם לפני בעלי השדות בשדותיהם. משרבו עוברי עבירה - מזמן שהיו מרובים בעלי השדות שלא עקרו בעצמם את צמחי הכלאים שבשדותיהם ועברו על האיסור לקיים כלאים, היו משליכין לדרכים - היו שליחי בית דין עוקרים את צמחי הכלאים ומשליכים אותם לדרכים. התקינו - הנהיגו חכמים תקנה, שיהו מבקירין (מפקירים) את כל השדה - שיהיו שליחי בית דין מפקירים את כל השדה שימצאו בה כלאים.

☆☆☆

תלמוד

במשנה שנינו: "רבי יהודה אומר..."

מציעים ברייתא: תני: - שונה (התנא) / שנוי (שנויה ברייתא המבארת את המשנה): אמר רבי יהודה: בראשונה היו עוקרין ומשליכין לפניו - כשהיו שליחי בית דין מוצאים כלאים בשדות, היו עוקרים את צמחי הכלאים ומשליכים אותם לפני בעלי השדות בשדותיהם, והיו - בעלי השדות, שמיחין שתי שמחות: אחת - שהיו מנכשין שדותיהן - בעלי השדות היו שמחים, מפני שהיו שליחי בית דין עוקרים להם את צמחי הכלאים שבשדותיהם, ובזה נפטרו מן הניכוש, ולא היו צריכים לטרוח ולנכש בעצמם, ואחת - שהיו נהנין מן הגזל (במסירה שלפנינו מחק מגיה את המילה "הגזל" והגיה "הכלאים". גם בספר "והזהיר" נכתב "הגזל", וכן הוא בכתב יד שקלים. אבל בכתב יד הבבלי ובדפוס ונציה הבבלי נכתב "הכלאים") - בעלי השדות היו שמחים עוד, מפני שהיו נהנים מן הגזל, שהיו סומכים מלכתחילה על שליחי בית דין שינכשו את שדותיהם בלא תשלום וישאירו להם את הצמחים שנעקרו, והיו בעלי השדות מאכילים אותם לבהמתם (אף לפי הגרסה "שהיו נהנין

- ביניהן טהור)? והתניא: מצא אבן אחת מצויינת - תחתיה טמא. שתיים, אם יש חורש ביניהן - ביניהן טהור, ואם לאו (אם אין חורש ביניהן) - ביניהן טמא (ואף על פי שאין סיד ביניהן!) - אמר רב פפא: הכא (בברייתא) כשהסיד שפוך על ראשיהן (של האבנים) ומרודה (גרוף) לכאן ולכאן (בין האבנים). אי איכא חורש ביניהן - ביניהן טהור, דאימור מחמת חורש הוא דאיכלף (שנקלף הסיד, ומתחילה היה הסיד רק על ראשי האבנים, שהטומאה תחתיהן). ואי לא (אם אין חורש ביניהן) - סיד דביני ביני הוא וטמא (הסיד שבין האבנים הוא, וציינו להודיע שביניהן טמא).

לפי הבבלי, מצא שתי אבנים מצויינות, אם אין סיד ביניהן - ביניהן טהור, ואף על פי שלא היה חורש ביניהן. ואילו לפי הירושלמי, ביניהן טהור, אם היה חרוש ביניהן.

ושם ה,ב אמרו: תנו רבנן: אין מציינים על כזית מן המת... - וכזית מן המת אינו מטמא באוהל? והא תנן: אלו שמטמאים באוהל - כזית מן המת! - אמר רב פפא: הכא (בברייתא בעניין ציון) בכזית מצומצם (מדויק) עסקינן, דסוף סוף מחסר חסר (כשיירקב), מוטב ישרפו עליו תרומה לפי שעה (אם ייתקל בו אדם כשעדיין לא נחסר, וייטמא, וישרפו בגללו תרומה שנטמאה), ואל ישרפו עליו תרומה לעולם (בחינם), שהרי כעבור זמן מסוים יתמעט הבשר מכזית, ושוב אינו מטמא באוהל, ואם יהיה שם ציון, יחשבו שיש שם טומאה וישרפו עליו תרומה לעולם).

בבבלי אמרו, שאין מציינים על כזית מצומצם (מדויק) מן המת דווקא. ואילו בירושלמי אמרו, שאין מציינים על בשר מן המת, ולא נתנו בו שיעור, ומשמע שאפילו ביותר מכזית אנו עוסקים.

☆☆☆

הלכה ב

משנה

משנה זו היא המשך לסופה של המשנה הקודמת, והיא מלמדת, מזה עשו שליחי בית דין כשמצאו צמחי כלאים בשדות.